

Sygn. akt IX Ca 25/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Żegarska (spr.)

Protokolant: prac. sąd. Kamila Kołodziejczyk

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2014 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O.
przeciwko Gminie O.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

I Wydziału Cywilnego z dnia 30 września 2013 r., sygn. akt I C 941/13 ,

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości i zasądza od pozwanej Gminy O. na rzecz powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. kwotę 2.837,61 zł (dwa tysiące osiemset trzydzieści siedem złotych sześćdziesiąt jeden groszy) z ustawowymi odsetkami:

-od kwoty 945,87 zł od dnia 15 kwietnia 2013r. do dnia zapłaty,

-od kwoty 1.891,74 zł od dnia 22 maja 2013r. do dnia zapłaty

oraz zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 717 zł (siedemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu ,

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 400 zł (czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą .

Sygn. akt IX Ca 25/14

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa Produkcyjno- Usługowego (...) spółka z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O. wniósł o zasądzenie od pozwanej Gminy O. kwoty 2.837 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz koszty procesu, z tytułu zapłaty za wynajem ogrodzenia.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu.

Przyznała, że zawarła umowę najmu, wskazując, że należność przysługującą powodowi potrąciła z należności jej przysługujących z tytułu kar umownych wynikających z umowy z dnia 25 kwietnia 2012 r.

Wyrokiem z dnia 30 września 2013 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił powództwo.

W toku postępowania Sąd ustalił, że Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowe (...) spółka z o.o. i pozwana w dniu 25 kwietnia 2012 r. zawarły umowę przebudowy budynku mieszkalnego wielorodzinnego, w której zastrzeżono karę umowną w wysokości 20% wynagrodzenia na wypadek odstąpienia pozwanego od umowy z przyczyn leżących po stronie powoda.

W dniu 18 lutego 2013 r. ogłoszono upadłość Przedsiębiorstwa (...). Pozwana dzień później złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy z powodu opóźnienia w realizacji robót przekraczającego 10 dni oraz wykonania prac tempem nie dającym gwarancji wykonania zlecenia w terminie. Ustaliła karę umowną w wysokości 652.785,50 zł.

W dniu 15 marca 2013 r. strony zawarły umowę oddanie przez powoda w najem ogrodzenia placu budowy za wynagrodzeniem 1.538 zł miesięcznie. Z tego tytułu wystawiono dwie faktury na kwotę 945,87 zł z terminem płatności na dzień 14 kwietnia 2013 r. i 21 maja 2013 r.

Pismem z 24 maja 2013 r. pozwana oświadczyła powodowi, że potrąca należność wynikającą ze wskazania faktur z należnością przysługującą pozwanej od powoda, a wynikającą ze wskazanej kary umownej.

Sąd Rejonowy wskazał, że chwilą powstania przedstawionej do potrącenia wierzytelności przysługującej pozwanej z tytułu kary umownej było złożenie powodce oświadczenia o odstąpieniu od umowy, a to nastąpiło pismem z dnia 19 lutego 2013 r. a więc już po ogłoszeniu upadłości powoda. Wierzytelność powoda z tytułu czynszu najmu ogrodzenia także powstała już po ogłoszeniu upadłości. Zatem do obu wierzytelności nie mają zastosowania przepisy o potrąceniu wskazane w prawie upadłościowym i naprawczym, a potrącenie odbywa się na ogólnych zasadach zawartych w kodeksie cywilnym i jego skuteczność powinna być oceniona na podstawie tych przepisów.

W tym stanie rzeczy wierzytelność powoda na podstawie przepisu art. 498 § 2 kpc uległa umorzeniu i dlatego powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył apelacją powód, zarzucając naruszenie prawa materialnego to jest:

1. art. 98 ust 1 i 2 prawa upadłościowego i naprawczego poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że pozwana skutecznie odstąpiła od umowy z powodem,

z ostrożności procesowej:

2. art. 498 § 2 kc poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że w ustalonym stanie faktycznym możliwe jest potrącenie w myśl przepisów kodeksu cywilnego.

W tak przedstawionych zarzutach skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie żądania pozwu, oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm prawem przepisanych, ewentualnie według przedłożonego spisu kosztów, a nadto kosztów postępowania w instancji odwoławczej według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył ,co następuje:

Apelacja była zasadna.

Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd R. bezsporne . Postępowanie niniejsze toczące się w trybie uproszczonym prowadziło do podzielenia owych ustaleń.

Zdaniem Sądu Okręgowego doszło do naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie przepisów ustawy prawo upadłościowe i naprawcze ograniczających możliwość potrącenia

wierzytelności i wypowiedzenia umowy istniejącej przed ogłoszeniem upadłości, oraz niezasadnego zastosowania przepisów kodeksu cywilnego.

Umowa o roboty budowlane między stronami została zawarta przed ogłoszeniem upadłości wykonawcy to jest w dniu 25 kwietnia 2012 r. Upadłość ogłoszono w dniu 18 lutego 2013r. a oświadczenie inwestora o odstąpieniu od umowy wraz z naliczeniem kary umownej nastąpiło pismem z 19 lutego 2013 r. doręczonym 1.03.2013r.(k.45) .

Umowa o najem ogrodzenia na podstawie ,której powód dochodzi roszczenia objętego pozwem została zawarta w dniu 15 marca 2013 r., a oświadczenie o potrąceniu wierzytelności wobec tej umowy nastąpiło pismem z 24 maja 2013 r. Sąd Rejonowy uznał, że potrącenie było skuteczne na podstawie przepisów kodeksu cywilnego i wobec tego powództwo powinno zostać oddalone.

Skutki ogłoszenia upadłości co do zobowiązań upadłego w razie ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu zostały uregulowane wprost w ustawie prawo upadłościowe i naprawcze z dnia 28 lutego 2003 r. (zwanej dalej ustawą) . Zgodnie z art. 93 ustawy potrącenie wierzytelności upadłego z wierzytelnością wierzyciela jest dopuszczalne, jeżeli obie wierzytelności istniały w dniu ogłoszenia upadłości, chociażby termin wymagalności jednej z nich jeszcze nie nastąpił.

Przepis ten ma na celu umożliwienie wierzycielom upadłego dokonywania potrąceń swych wierzytelności z długiem, który powstał po ogłoszeniu upadłości, jak również uniemożliwienie dłużnikom upadłego nabywania po ogłoszeniu upadłości wierzytelności w celu potrącenia. W przeciwnym wypadku każdy z wierzycieli dążyłby do zaciągnięcia wobec masy zobowiązania ,aby drogą potrącenia w całości odzyskać swoją wierzytelność i w ten sposób uwolnić się od ciężarów postępowania układowego. Taka sytuacja niweczyłaby cel postępowania upadłościowego, uniemożliwiając pozostałym wierzycielom równomierne zaspokojenie ich wierzytelności.

Regulacja ta ma charakter szczególny w stosunku do przepisów kodeksu cywilnego to jest art. 498 kc, gdyż za warunek stawia istnienie obu wierzytelności w chwili ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku.

Zatem nie jest możliwe potrącenie wierzytelności między powodem a pozwaną z tytułu wierzytelności powoda powstałej już po ogłoszeniu upadłości a wynikającej z umowy z dnia 15 marca 2013 r. Wynagrodzenie za najem ogrodzenia jako wierzytelność powoda powstała bezsprzecznie po ogłoszeniu upadłości.

Powyższe uzupełnia regulacja art. 95 ustawy wskazująca, że potrącenie nie jest dopuszczalne jeżeli wierzyciel stał się dłużnikiem upadłego po dniu ogłoszenia upadłości. Oczywiście zakazem potrącenia objęte są wszelkie wierzytelności masy w stosunku do wierzyciela upadłościowego powstałe po ogłoszeniu upadłości, nie tylko wierzytelności z tytułu zakupu składników masy. Jednak prawo potrącenia nie może powodować uszczuplenia masy upadłości kosztem pozostałych wierzycieli upadłościowych.

W związku z tym istotnie, jeżeli potrącenie następuje między wierzytelnością wierzyciela a taką wierzytelnością upadłego, która nie należy do masy upadłości, to odbywa się ono na zasadach ogólnych z kodeksu cywilnego. Jednakże sytuacja wskazana wyżej zachodzić będzie jeżeli wierzytelność nadająca się do potrącenia w ogóle istniała w chwili oświadczenia o potrąceniu. Tylko bowiem z dniem skutecznego odstąpienia od umowy wzajemnej z dnia 25 kwietnia 2012 r. powstałoby roszczenie o zapłatę kary umownej podniesione do potrącenia w niniejszym postępowaniu.

Jednakże oświadczenie o odstąpieniu od umowy a w rezultacie nałożona kara umowna były prawnie nieskuteczne, wobec regulacji art. 98 ustawy.

Zgodnie z tym przepisem jeżeli w dniu ogłoszenia upadłości zobowiązania z umowy wzajemnej nie zostały wykonane w całości lub w części, syndyk może wykonać zobowiązanie upadłego i zażądać od drugiej strony spełnienia świadczenia wzajemnego lub od umowy odstąpić. Na żądanie drugiej strony złożone w formie pisemnej z datą pewną, syndyk w terminie trzech miesięcy oświadczy na piśmie, czy od umowy odstępuje, czy też żąda jej wykonania. Niezłożenie w tym terminie oświadczenia przez syndyka uważa się za odstąpienie od umowy. Druga strona, która ma obowiązek spełnić

świadczenie wcześniej, może wstrzymać się ze spełnieniem świadczenia, do czasu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wzajemnego. Prawo to drugiej stronie nie przysługuje, jeżeli w czasie zawarcia umowy wiedziała lub wiedzieć powinna o istnieniu podstaw do ogłoszenia upadłości.

Z regulacji tej wywieść należy kilka wniosków.

Kontrahent może odstąpić od umowy jedynie przed ogłoszeniem upadłości. Uprawnienie do odstąpienia od umowy po ogłoszeniu upadłości przysługuje tylko syndykowi. Druga strona może jedynie żądać by syndyk oświadczył na piśmie, czy od umowy odstępuje, czy będzie żądać jej wykonania. Pomijając już kwestie formalne wyrażenia woli przez syndyka, istotnym jest, że do czasu złożenia zapytania drugiej strony syndyk ma nieograniczony termin do zajęcia stanowiska co do dalszych losów zawartej umowy wzajemnej. Drugiej stronie prawo wyboru nie służy, a decyzją syndyka jest związana.

Celem wymienionej regulacji jest uzyskanie przez syndyka korzyści dla ogółu wierzycieli. W konsekwencji ogłoszenie upadłości, dla zachowania celu postępowania upadłościowego zmierzającego do wyegzekwowania istniejących wierzytelności, wskazane jest by dotychczasowe stosunki zobowiązaniowe trwały dalej niezależnie od ogłoszenia upadłości. Oczywiście kwestie te rozstrzyga syndyk mając na uwadze interesy wszystkich wierzycieli a także upadłego, ale bezspornym jest, że okoliczność zachowania dotychczasowych stosunków zobowiązaniowych może zmierzać do przyniesienia rezultatów finansowych odczuwalnych wprost dla wierzycieli upadłego. Przy takiej konstrukcji ochrona interesów kontrahenta upadłego jest zachowana. Przeczyć jej natomiast będzie sytuacja, w której kontrahent po ogłoszeniu upadłości od umowy wzajemnej sam by odstępował, uszczuplając tym samym możliwości upadłego w spełnieniu obciążających go długów.

Mając na uwadze uznać należało, że odstąpienie od umowy po ogłoszeniu upadłości było nieskuteczne na gruncie niniejszej sprawy rozpoznawanej przez pryzmat dopuszczalności potrącenia uregulowanej w art. 98 ustawy. Wobec tego roszczenie o zapłatę kary umownej nie powstało i nie podlegało potrąceniu w niniejszym postępowaniu.

Oceniając dowody z dokumentów zgromadzone w sprawie należało uznać, że powód udowodnił podstawy i wysokość dochodzonego roszczenia. Dokumenty zgromadzone w aktach sprawy wskazały, że bezspornie strony wiązała umowa najmu z określonym tam wynagrodzeniem. Pozwany nie opłacił faktur wystawionych za świadczenie powoda. Wysokość żądania nie była kwestionowana przez pozwanego.

Żądanie pozwu podlegało zatem uwzględnieniu w konsekwencji czego zaskarżone orzeczenie wymagało zmiany w całości o czym Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd Okręgowy oparł o zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania wyrażoną w art. 98 § 1 kpc.